

Teismų jurisdikcija nagrinėti prašymą nutraukti santuoką: Teisingumo Teismas patikslino sutuoktinio įprastinės gyvenamosios vietos sąvokos prasmę ir apimtį

Ši sąvoka reiškia, kad sutuoktinis, net jeigu gyvena dviejose valstybėse narėse, gali turėti tik vieną įprastinę gyvenamąją vietą

Prancūzijos pilietis IB ir Airijos pilietė FA 1994 m. susituokė Prancūzijoje. Jie turi tris pilnamečius vaikus. 2018 m. IB padavė prašymą nutraukti santuoką *Tribunal de grande instance de Paris* (Paryžiaus pirmosios instancijos teismas, Prancūzija). Kadangi šis teismas pripažino, kad neturi teritorinės jurisdikcijos priimti sprendimo dėl santuokos nutraukimo, IB kreipėsi į *Cour d'appel de Paris* (Paryžiaus apeliacinis teismas, Prancūzija). Šis teismas turi nuspręsti dėl *Tribunal de grande instance de Paris* (Paryžiaus pirmosios instancijos teismas) jurisdikcijos atsižvelgiant IB įprastinę gyvenamąją vietą pagal reglamentą Briuselis II a¹. Šiuo klausimu jis, be kita ko, nurodė, kad iš daugelio aplinkybių matyti IB asmeninė ir šeiminė sąsaja su Airija, kur nuo 1999 m. jis gyvena su sutuoktine ir jų vaikais. Tačiau jis taip pat pažymėjo, kad jau ne vienus metus IB kiekvieną savaitę vykdavo į Prancūziją, kur įkūrė savo profesinių interesų centrą. Taigi šis teismas mano, kad IB iš tikrųjų turėjo dvi gyvenamąsias vietas: viena darbo dienomis dėl profesinių sumetimų buvo Paryžiuje, o kita – Airijoje, kur likusį laiką jis gyveno su savo sutuoktine ir vaikais.

Šiomis aplinkybėmis *Cour d'appel de Paris* (Paryžiaus apeliacinis teismas) kreipėsi į Teisingumo Teismą, siekdamas nustatyti teismus, turinčius jurisdikciją priimti sprendimą dėl IB ir FA santuokos nutraukimo pagal reglamento Briuselis IIa 3 straipsnio 1 dalies a punktą. Konkrečiai jis Teisingumo Teismo klausia, ar sutuoktinis, kuris gyvena dviejose valstybėse narėse, gali turėti įprastinę gyvenamąją vietą šiose dviejose valstybėse narėse, o tai reiškia, kad šių dviejų valstybių narių teismai turi jurisdikciją priimti sprendimą dėl santuokos nutraukimo.

Savo sprendime Teisingumo Teismas patikslino sutuoktinio „nuolatinės [įprastinės] gyvenamosios vietos“ sąvoką ir nusprendė, kad nors šis gyvena dviejose valstybėse narėse, vis dėlto gali turėti tik vieną įprastinę gyvenamąją vietą, kaip tai suprantama pagal reglamento Briuselis IIa 3 straipsnio 1 dalies a punktą.

Teisingumo Teismo vertinimas

Kadangi reglamente Briuselis IIa sąvoka „nuolatinė [įprastinė] gyvenamoji vieta“ neapibrėžta ir šiuo klausimu nėra aiškos nuorodos į valstybių narių teisę, Teisingumo Teismas nurodė, kad ši sąvoka turi būti aiškinama savarankiškai ir vienodai. Jis, be kita ko, pažymėjo, kad nei reglamento Briuselis IIa 3 straipsnio 1 dalies a punkte, nei kitose jo nuostatose nenumatyta, kad asmuo vienu metu gali turėti kelias įprastines gyvenamąsias vietas arba įprastinę gyvenamąją vietą keliose vietose. Jei taip būtų, toks požiūris ypač pakenktų teisiniam saugumui, nes būtų sunkiau iš anksto nustatyti teismus, galinčius priimti sprendimą dėl santuokos nutraukimo, o teismui, į kurį kreiptasi, sudėtingiau patikrinti savo paties jurisdikciją.

¹2003 m. lapkričio 27 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų, susijusių su santuoka ir tėvų pareigomis, pripažinimo bei vykdymo, panaikinantį Reglamentą (EB) Nr. 1347/2000 (OL L 338, 2003, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 243; toliau – reglamentas Briuselis IIa).

Toliau, remdamasis savo jurisprudencija, susijusia su vaiko įprastine gyvenamąja vieta², Teisingumo Teismas mano, kad, siekiant nustatyti jurisdikciją santuokos ryšių nutraukimo srityje, sąvokai „įprastinė gyvenamoji vieta“ iš esmės būdingi du aspektai, t. y. pirma, suinteresuotojo asmens valia įkurti įprastą savo interesų centrą konkrečioje vietoje ir, antra, palyginti nuolatinio pobūdžio buvimas atitinkamos valstybės narės teritorijoje.

Taigi sutuoktinis, kuris kaip ieškovas remiasi savo įprastinės gyvenamosios vietos valstybės narės teismų jurisdikcija pagal reglamento Briuselis IIa 3 straipsnio 1 dalies a punktą, būtinai turi būti perkėlęs savo įprastinę gyvenamąją vietą į kitos valstybės narės nei buvusi sutuoktinių gyvenamosios vietos valstybė narė teritoriją. Taigi jis turi būti išreiškęs norą įkurti įprastą savo interesų centrą šioje kitoje valstybėje narėje ir įrodyti, kad jo buvimas šioje valstybėje narėje yra palyginti nuolatinis.

Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas nurodė konkrečias aplinkybes, pagal kurias nustatoma sutuoktinio įprastinė gyvenamoji vieta. Taigi, jeigu sutuoktinis nusprendžia įsikurti kitoje valstybėje narėje dėl santuokinės krizės, jis gali išsaugoti socialinius ir šeiminius ryšius buvusios sutuoktinių gyvenamosios vietos valstybėje narėje. Be to, suaugusiojo aplinka neišvengiamai yra įvairesnė nei vaiko, susidedanti iš daug platesnio veiklos spektro ir įvairesnių interesų, tad negalima reikalauti, kad jie būtų sutelkti vienos valstybės narės teritorijoje.

Atsižvelgdamas į tai, Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad nors sutuoktinis tuo pačiu metu gali turėti kelias gyvenamąsias vietas, tam tikru momentu jis gali turėti tik vieną įprastinę gyvenamąją vietą, kaip tai suprantama pagal reglamento Briuselis IIa 3 straipsnio 1 dalies a punktą. Taigi, kai sutuoktinis gyvena dviejose valstybėse narėse, tik valstybės narės, kurios teritorijoje yra ši įprastinė gyvenamoji vieta, teismai turi jurisdikciją priimti sprendimą dėl prašymo nutraukti santuokos ryšius. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, atsižvelgdamas į visas faktines bylos aplinkybes, turi patikrinti, ar valstybės narės, kurioje jis yra, teritorija atitinka, kaip tai suprantama pagal reglamento Briuselis IIa 3 straipsnio 1 dalies a punktą, vietą, į kurią IB perkėlė savo įprastinę gyvenamąją vietą.

PASTABA: Prašyme priimti prejudicinį sprendimą valstybių narių teismai, nagrinėdami juose iškeltą bylą, gali pateikti Teisingumo Teismui klausimus dėl Sąjungos teisės išaiškinimo ar Sąjungos teisės akto galiojimo. Teisingumo Teismas nenagrinėja nacionalinės bylos. Remdamasis Teisingumo Teismo sprendimu šią bylą turi išspręsti nacionalinis teismas. Šis sprendimas taip pat privalomas kitiems nacionaliniams teismams, nagrinėjantiems panašias problemas.

Žiniasklaidai skirtas neoficialus dokumentas, neįpareigojantis Teisingumo Teismo.

[Visas sprendimo tekstas](#) nuo jo paskelbimo dienos prieinamas CURIA tinklalapyje.

Kontaktinis asmuo: Gitte Stadler ☎ (+352) 4303 3127

² Žr., be kita ko, 2018 m. birželio 28 d. Sprendimą *HR*, [C-512/17](#).